

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

„Roditeljska odgovornost” obuhvaća, među ostalim, prava i obveze u pogledu skrbi za djetetova osobna i imovinska prava te uključuje pitanja koja se odnose na skrbništvo nad djetetom, boravište djeteta (s kim dijete živi), kontakt s djetetom te imenovanje drugog skrbnika.

Skrbništvo se odnosi na pravnu odgovornost za osobna prava djeteta. Osoba koja ima skrbništvo ima pravo i obvezu donositi odluke o pitanjima u vezi s djetetom, kao što je gdje će dijete živjeti i koju će školu pohađati. Osoba koja ima skrbništvo dužna je osigurati ispunjenje djetetovih potreba za brigom, sigurnošću i dobrim odgojem. Osoba koja ima skrbništvo nad djetetom dužna je i osigurati nužni nadzor nad djetetom u skladu s njegovom/njezinom dobi, razvojem i drugim okolnostima te mora osigurati da dijete dobiva zadovoljavajuću potporu i obrazovanje. Kako se dijete razvija i raste, osoba koja ima skrbništvo nad djetetom mora sve više uzimati u obzir mišljenja i želje djeteta.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

U pravilu skrbništvo imaju roditelji djeteta, ili jedan od njih. Ako su roditelji djeteta u braku u trenutku njegova rođenja, automatski stječu zajedničko skrbništvo nad djetetom. Ako roditelji kasnije stupe u brak, automatski stječu zajedničko skrbništvo stupanjem u brak. Ako roditelji djeteta nisu u braku u trenutku njegova rođenja, skrbništvo nad djetetom ima majka. Međutim, roditelji mogu jednostavno dobiti zajedničko skrbništvo upisom u matične knjige. Osim toga, otac se može obratiti sudu radi dobivanja zajedničkog ili isključivog skrbništva nad djetetom.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

U određenim slučajevima skrbništvo nad djetetom može se prenijeti s oba roditelja djeteta, ili jednog od njih, na posebno imenovanog skrbnika. Takav se prijenos može dogoditi ako je roditelj proglašen krivim za zlostavljanje ili zanemarivanje djeteta ili za propust u skrbi o djetetu na način koji predstavlja stalni rizik za zdravlje ili razvoj djeteta. Do prijenosa može doći i ako jedan ili oba roditelja nisu u stanju ostvarivati skrbništvo nad djetetom.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Ako se roditelji razvedu, zajedničko skrbništvo nastavlja se bez potrebe da sud donese odluku o tome u vezi s razvodom. Ako jedan od roditelja želi promjenu skrbništva, mora podnijeti zahtjev za prestanak zajedničkog skrbništva.

Ako jedan od roditelja želi promjenu skrbništva, o pitanju skrbništva može odlučiti sud. Ako se roditelji slažu oko promjene, mogu to pitanje riješiti sporazumom bez uplitanja suda. Da bi takav sporazum bio valjan, mora ga odobriti odbor za socijalnu skrb (*sociálnämnd*). Isto se odnosi i na pitanja s kojim bi roditeljem dijete trebalo živjeti te na koji bi način ostvarivalo kontakt s drugim roditeljem.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obavezujući?

Sporazum mora biti sastavljen u pisanom obliku s potpisom oba roditelja. Nadalje, mora ga odobriti odbor za socijalnu skrb općine u kojoj je dijete upisano u matične knjige.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Općina je dužna, putem odbora za socijalnu skrb, roditeljima ponuditi stručno mirenje radi postizanja sporazuma o pitanjima koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt. Mirenje je dobrovoljno. Stoga je potrebno da mirenje zajednički zatraže oba roditelja. Ako se roditelji dogovore o pitanjima koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt, mogu potpisati sporazum koji će, nakon što ga odobri odbor za socijalnu skrb, imati jednak učinak kao i sudska presuda. Ako se roditelji obrate sudu, sud ih može uputiti odboru za socijalnu skrb radi provedbe postupka mirenja, ako takvo mirenje nije već provedeno, a sud smatra da postoje uvjeti za postizanje sporazumnih rješenja. Ako su roditelji prošli postupak mirenja, ali nisu postigli sporazum, sud može imenovati nekoga da posreduje između roditelja. U predmetima skrbništva, boravišta i kontakta sud je, kao opće pravilo, dužan raditi na postizanju sporazumnih rješenja.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Sud može odlučiti o

skrbništvu (isključivo ili zajedničko skrbništvo)

boravištu djeteta (s kojim bi roditeljem dijete trebalo živjeti ili bi li trebalo živjeti sa svakim roditeljem naizmjenice) i

kontakta (pravo djeteta na kontakt s roditeljem s kojim ne živi).

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Roditelj koji ima isključivo skrbništvo nad djetetom ima pravo samostalno donositi odluke o pitanjima u vezi s djetetom. Osoba koja ima skrbništvo ne treba se savjetovati s drugim roditeljem ili dobiti njegovo/njezino odobrenje u tim pitanjima. Međutim, dijete ima pravo na održavanje kontakta s drugim roditeljem, a osoba koja ima skrbništvo dužna je osigurati ostvarenje tog prava. Osoba koja ima skrbništvo dužna je drugom roditelju pružiti informacije radi olakšavanja kontakta s djetetom.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Zajedničko skrbništvo znači da roditelji moraju zajedno donositi odluke o pitanjima u vezi s djetetom. Početna je točka da se roditelji slažu u svim pitanjima u vezi s djetetom. Međutim, nesuglasice o pitanjima u vezi kontakta s djetetom i njegova boravišta može riješiti sud (vidjeti gore).

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

U pitanjima koja se odnose na skrbništvo, boravište ili kontakt, roditelj može pokrenuti postupak pred okružnim sudom (*tingsrätt*) na čijem području dijete ima prebivalište. Ako nema nadležnog okružnog suda, nadležan je Okružni sud u Stockholmu (*Stockholms tingsrätt*). Pitanja koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt mogu se riješiti i u postupku razvoda.

Zahtjev za izdavanje sudske poziva mora biti u pisanom obliku s potpisom podnositelja ili njegova/njezina zastupnika. Zahtjev mora sadržavati informacije o strankama, glavni zahtjev (tj. o čemu sud treba odlučiti), pozadinu zahtjeva, informacije o dokazima na koje se oslanja podnositelj i koje od njih namjerava dokazati te informacije o okolnostima prema kojima sud ima nadležnost. Zahtjevu se prilažu pisani dokazi na koje se oslanja podnositelj.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Pitanja koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt nediskrecijska su.

Općenito, pitanja koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt moraju se razmotriti po žurnom postupku. Sud može donijeti privremenu odluku o skrbništvu, boravištu ili kontaktu. Privremena odluka može se, na primjer, odnositi na to gdje će dijete živjeti dok je spor u tijeku te se primjenjivati do donošenja pravomoćne odluke.

Iako ne postoji posebni službeni postupak za skraćeno odlučivanje o pitanjima koja se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt, u svakom se pojedinom predmetu ocjenjuje koliko je određeno pitanje žurno.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

U predmetima koji se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt opće je pravilo da svaka stranka snosi svoje pravne troškove.

Pravna pomoć može se dodijeliti ako su ispunjeni odgovarajući uvjeti.

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Žalba protiv presude ili odluke o skrbništvu, boravištu ili kontaktu može se podnijeti žalbenom sudu (*hovrätt*). Međutim, da bi žalbeni sud razmotrio žalbu potrebno je prvo dobiti dopuštenje za ulaganje žalbe.

Žalba protiv presude ili odluke žalbenog suda može se podnijeti Vrhovnom sudu (*Högsta domstolen*). Da bi Vrhovni sud razmotrio žalbu, potrebno je dopuštenje za ulaganje žalbe.

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Moguće je izvršenje presuda, odluka ili sporazuma o skrbništvu, boravištu ili kontaktu. Zahtjev za izvršenje podnosi se okružnom sudu prema prebivalištu djeteta. Ako nema nadležnog suda, pitanje izvršenja razmatra Okružni sud u Stockholmu.

Okružni sud može donijeti odluku o različitim mjerama. Prije svega, sud će obično nastojati osigurati dobrovoljnu predaju djeteta. Ako to nije moguće, sud u konačnici može izreći uvjetnu novčanu kaznu ili naložiti oduzimanje djeteta. Izricanje uvjetne novčane kazne znači da osobi kod koje je dijete prijeto plaćanje znatnog novčanog iznosa ako ne preda dijete. Oduzimanje djeteta vrlo je neuobičajena mjera na koju se sud odlučuje samo ako se situacija ne može riješiti na bilo koji drugi način te kako bi se spriječilo nanošenje ozbiljne štete djetetu. Pri izvršenju te mjere, policija oduzima dijete i predaje ga osobi koja ima skrbništvo.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

U određenim se slučajevima primjenjuje Uredba Bruxelles II. U Švedskoj se zahtjevi za proglašenje izvršivosti podnose Žalbenom sudu iz Sveae (*Svea hovrätt*).

U ostalim slučajevima, za države potpisnice Europske konvencije iz 1980. i Haške konvencije iz 1996. primjenjuju se te konvencije. Prema Europskoj konvenciji iz 1980., zahtjevi za izvršenje podnose se okružnom sudu na čijem području dijete ima prebivalište. Prema Haškoj konvenciji iz 1996., zahtjevi za izvršenje podnose se Žalbenom sudu iz Sveae.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Odredbе kojima se uređuje to pitanje nalaze se u Uredbi Bruxelles II.

U slučajevima kada se to pitanje pojavi, može se podnijeti i prigovor da odluka nije primjenjiva ili da nije izvršiva.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U načelu se primjenjuje pravo države u kojoj dijete ima prebivalište.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.




Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Posljednji put ažurirano: 16/12/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.